

Solva

vármegye

Simonterenyi

járás

VARSÁD

(~~has~~) jegyzőség

Közigazgatási tájékoztató lap

VARSÁD

nagy (~~has~~) község közérdekű viszonyairól.

I. A község általános leírása.

A) A község történeti leírása.

1. A község keletkezésére, fejlődésére, esetleg elpusztulására és újra felépülésére vonatkozó adatok. A község a múltban melyik vármegyéhez tartozott és onnan mikor kebeleztetett át? Volt-e és mi a korábbi vagy történeti neve, hivatalos nevén kívül más használatos neve, esetleg mi a nemzetiségi neve? Település esetén kik és honnan jöttek a községbe?

1. A község eredeti neve: Varsád. Legnagyobb betelepítési válságban a felépítését vérték: a Plagaja család, Ozorai Pipo, a török hódolttól. A község a múltban melyik vármegyéhez tartozott és onnan mikor kebeleztetett át? Volt-e és mi a korábbi vagy történeti neve, hivatalos nevén kívül más használatos neve, esetleg mi a nemzetiségi neve? Település esetén kik és honnan jöttek a községbe?

2. Területváltozások, határrész (puszta) átcsatolások; községegyesítés, beolvadás vagy kiválás történt-e 1871. óta, mikor és mily körülmények között? (A vonatkozó hivatalos adatok, rendelet száma, közlendő.)

2. 1872-ben a Pusztaszőlő puszta egy része (679 k.h.) Halapvárosi Területi Községbe csatoltatott (3781/922. rend. 2069/922. törv. bizottság, 20014/922. I. a. P. H. rend.)

Köztudomás szerint minő elpusztult falvak feküdtek egykor a község határán. (Rendszerint a fülkő-nevek vagy a községbe olvadt puszták neve alapján.)

Egyedül a Pusztaszőlő területét.

3. A község jellege 1848 előtt a telekkönyvis és urbéri adatok szerint (város, mezőváros, szabad vagy urbéres község stb.)

3. Urbéres község

4. A község jellege 1871. után. E tekintetben voltak-e szervezeti változások (átalakulás, visszajelődés).

4. Nagy község

5. Anyakönyvi szervezeti változások. A község melyik területhez tartozott, mikor történt a változás és mily rendelet alapján (az anyakönyvi feljegyzések szerint).

5. A község a Varsád területéhez.

6. Vannak-e a község életében és szervezeti életében eredeti és különös (máshol nem található) intézmények, említésreméltó események, leletek a köztudomás vagy monografiák szerint).

6. A község a jellegzetes "sváb" népviselést hordja. A község a Pusztaszőlő puszta egy része (679 k.h.) Halapvárosi Területi Községbe csatoltatott (3781/922. rend. 2069/922. törv. bizottság, 20014/922. I. a. P. H. rend.)

B) A község földrajzi leírása.

1. A község (falu) és határának fekvése (a szomszéd falvaknak és távolságuknak megjelölésével).

A község határa síkság, dombos vagy hegyes vidék, erdős vidék-e?

A község magaslatai és vizei (folyó, patak, tó, nagyobb mocsarak).

2. A község területének nagysága:

Művelési ágak szerint:

2770 k. hold szántó, 340 k. hold rét (kaszáló),
128 k. hold szőlő (beültetett), 286 k. hold legelő,
76 k. hold erdő, k. hold nádas, 159 k. hold terméketlen (ut, szikla, homok, mocsár, kőbánya). 29 ha. hal és kert.

3. Tartoznak-e a községhez öndíj puszták vagy havasok (külön kataszteri részlet alatt felvett területek) és mi a nevük?

Vannak-e a község határával össze nem függő határrészek, hol, mily név alatt és mekkora a területük?

4. Vannak-e a békekötés folytán elszakított részek és ideiglenesen a község hatósága alá helyezett idegen határrészek, melyik községből valók és mily területük (kataszteri, esetleg más adatok alapján)?

A község vázlatos térképe csatolva
nincs csatolva.

Északról dél felé húzódó, dél nyugatra irányban kihagyandó határral

Szomszéd községek és azoknak távolsága
Gyónla 5 km. Hótelep 7 km. Hószőlő 4 1/2 km. Felsőhárom 9 km. Halapus 5-8 km. Szakadát 4-5 km.

Dombos, erdős vidék, erdőszéle.
Donátpatak, a malom árka. Hószőlő alatt a Donátpatak, kecske-
zet és a vízgyűjtőn vannak mocsár, de a víz lecsapódás alatt.
2788 kat. hold (birtoklevelek adatai alapján).

Nincs, azelőtt volt Pusztamajor, de teljesen elpusztult, leégett és az új névvel, földművelés a község területére vett fel.

Nincs.

Nincsenek.

1 db a Felügyelőségi ur
példájához.

C) A község népességi viszonyai.

1. Mennyi a község lakossága?

A lakosság megoszlása, vallás szerint:

nemzetiség szerint:

1223 lélek.
34 r. kath., g. kath., 8 ref.,
1176 ág. h. ev., 5 izr., egyéb
29 magyar, 1192 német, tót,
rutén, oláh, horvát,
2 egyéb.

2. A lakosság elhelyezkedése általánosságban, (belterületen, tanyákon vagy felváltva; lélekszám szerint megjelölve).

Vannak-e népesebb lakott helyek, telepek; a falutól milyen távol és mennyi a lélekszámuk?

3. A népesség zömének foglalkozása (földművelés, ipar, bányászat, földművelési vagy ipari napszám-kereset stb.).

4. Hány ház és hány lakásrész van a községben a házadózási adatok szerint, külön feltüntetve az egyes pusztákat, különálló vagy odaosztott területeket.

A községben levő állami és más középületek:

Belterületen 1187

Pusztamajor pusztán 42.

földművelés

Községben 258 lakásrész 570
Pusztamajorban 129 lakásrész 19

Templom, községi háza, paplak és iskola (m. iskola),
községi tanácsépület.

II. A község szervezete, beosztása és közérdekű viszonyai.

A) Községi szervezet.

1. Elöljárók.

(Nem névszerint töltendő ki.)

Rendszeres tisztviselők és alkalmazottak.

(Kisközségben csak a székhely község lapján kell kitölteni.)

Napidíjas irodai alkalmazottak:

Szegődményes alkalmazottak:

A jegyzőség székhelye és távolsága:

2. A községi képviselőtestület létszáma:

Községi képviselő-választókerületek száma, elnevezése, hány tagot választ.

3. Meg van-e bízva a község gyámhatósági hatáskörrel. Van-e gyámpénztára?

B) Általános közigazgatási beosztás.

4. A vármegye székhelye és annak távolsága. (a község központjától, távolsági térkép adatai szerint járható útvonalon):

A járás székhelye és távolsága: (ugyanugy) Országgyűlési (nemzetgyűlési) választókerület székhelye és távolsága:

Törvényhatósági bizottsági választókerület székhelye és távolsága:

C) Rendészeti igazgatás.

5. A csendőrség és folyamőrség székhelye és távolsága:

Van-e a községnek rendőri őrszemélyzete és hány tagból áll?

Van-e a községben toloncállomás?

Fel van-e ruházva az előljárási cselédügyi biráskodással (1876: XIII. t.-c.; 1907: XLV. t.-c.)

6. A községi tűzoltóság szervezete:

7. Van-e a községnek jóváhagyott szabályozási terve?

Van-e járdalerakási szabályrendelete?

Bíró. Törvény- (másod-) bíró. egy esküdt,
(tanácsbeli). Pénztárnok. Közgyám egy
egy jegyző, segédjegyző, egy orvos
egy állatorvos, egy irodai alkalmazott,
..... pénztári alkalmazott, egyéb alkalmazott (utbiztos stb.)

2 kisébíró (küldönc), egy bába,
..... éjjeli őr és 3 gazdasági alkalmazott.

..... km.
10 virilista, 10 választott tag, 6 pót tag

A község egy választókerületet alkot.

Nincs megbízva

Pezsárd 30 km.
Győr 5 km.
..... km.
Histormés 4 1/2 km.

Győr 5 km.

Van, tag. Nincs.

Van. Nincs.

Nincs

Hivatásos, önkéntes, (gyári stb.) tűzoltóság tag.
Kötelezett tűzoltóság.

Van. Nincs.

Van. Nincs.

D) Szociális igazgatás.

8. Körorvos székhelye és annak távolsága:

Gyönök 5 km.

Hány magánorvos lakik a községben:

Egy

Községi bábák száma:

Közbába lakóhelye és annak távolsága:

Okleveles magánbábák száma:

Legközelebbi gyógyszerár hol van és milyen távol?

Gyönök 5 km.

Legközelebbi kórház hol van és milyen távol?

Szekszárd 30 km.

Van-e szegényház vagy más jóléti intézmény?
(Árvaház, gyermekmenhely telep)

Van szegényház Nincs.

9. A gondozott szegények száma:

intézeti ápolásban, egy magán ápolásban.

Elhagyott gyermekek száma?

- gyermek.

10. Milyen a község ivóvize?

Kecskeméti

Van-e ártézi kutja vagy vízvezetéke?

Nincs

Kutviz, folyóvíz, egészséges, ártalmatlan, jó.

Nincs

Van-e csatornázása?

11. Korcsmák és vendéglők száma?

2 korcsma, vendéglő, kávéház.

Van-e szálloda, fogadó és hány?

Nincs

Van-e községben közfürdő?

Nincs

12. Van-e a község határában gyógyfürdő,
üdülő vagy nyaraló-telep és milyen távolságra?

Nincs

A fürdőtelep gyógyfürdővé van-e nyilvánítva?

/

E) Törvénykezési beosztás.

13. Kir. törvényszék székhelye és távolsága:

Szekszárd 30 km.

Kir. járásbírószék székhelye és távolsága?

Gyönök 5 km.

F) Pénzügyi beosztás.

14. Kir. pénzügyigazgatóság székhelye és távolsága:

Szekszárd 30 km.

Kir. adóhivatal székhelye és távolsága:

Gyönök 5 km.

Kir. pénzügyőri szakasz, vámörs, vámőrségi
kirendeltség, székhelye és távolsága:

- " - - " - km.

Kataszteri felmérési felügyelőség székhelye és távolsága:

Pécsi uca 80 km.

III. Közművelődési viszonyok.

A) Közoktatásügy.

1. Hány és milyen jellegű és fokozatu népiskola van a községben, (megjelölve a tantermek és tanerők számát: állami, közs., felekezeti isk., elemi, felsőbb népisk., polgári iskola stb.)

Egy raj. h. no. felekezeti iskola két tanterület.

2. Középiskolák vagy más szakiskolák (iparosanociskola, gimn., reálgimn., reál iskola stb.) Azok jellege, tantermek és a tanerők száma:

/

3. Óvodák jellege, száma és tanereje: Nyári menedékház van-e?

Nincs

4. Testnevelés szervezete. Levente egyesületek:

Egy levente egyesület

5. Kir. tanfelügyelőség székhelye és annak távolsága:

Pécs központ

30 km.

B) Vallásügy.

6. Vannak-e a községben anyaegyházak és milyenek? Ha a község főkegyháza alkot, hol van az anyaegyház és mily távol (bevett és elismert elekezetek szerint sorolandó fel.) A községbeli egyházak melyik püspökséghez, illetőleg egyházterülethez tartoznak:

Pécs, raj. h. ev.

Duna-menti egyházterület.

Izraelita anyakönyvi kerület székhelye és távolsága:

Cyánba 5 km.

7. Van-e a községnek kegyuri joga, vagy canonica visitation alapuló, vagy a hívők helyett átvállalt kötelezettsége és mily teherrel jár?

A hívők helyett átvállalt kötelezettség; a tanítói nyugdíj járuléka fizetése, hav. 20 a pers.

8. Az egyházi adózás rendszere. Felekezetek szerint: (párber és egyénenkint időről-időre kivetett adó stb.)

Párber és időről-időre kivetett adó

Milyen egyházi szervezetek vannak még a községben? (Bevett és elismert felekezetek szerint.)

/

9. Van-e r. kath. egyháztanács? Esetleg az egyházközség ügyeit az iskolaszék vagy a képviselőtestület intézi-e.

/

C) Kulturális intézmények.

10. Múzeum, könyvtár vagy hasonló intézmény?

Nincs

11. Műemlék, természeti emlékszóbor, honvédelmi emléke vagy elesett hősök emléke?

Nincs

12. Van-e állandó vagy időszakos színház, műkedvelő előadások stb. Mozgóképek.

Nincs

Kulturális egyesületek.

13. Gazdakör, kaszinó, dalosegylet, munkássegylet, egyéb kulturális egyesületek (névszerint felsorolva.)

1. Polgári olvasókör, dal. munkássegylet.
dalardó

IV. Forgalmi és gazdasági viszonyok és igazgatás.

A) Közlekedésügy.

1. A község forgalmi helyzete. Fő közlekedési vonala (országut, megyei ut, annak elnevezése, esetleg a községtől való távolsága). A község határában fekvő hidak, kompok, révek stb.

A községet a Mőcsöd - Pucshelyi törvényhatóság út
szeli keresztül. -
Értesítésre méltó, híd van, kompok nincsenek.

2. Vasuti összeköttetése, fő- vagy mellék-
vonalak, van-e vasuti állomása, mi az elnevezése,
megállóhelye, marha és egyéb rakodóhelye? Ipari
és kisvasutak. Közúti vasutak.

A község vasuti állomása a Dpart. 6. számú
"Jönölkör levő" Kőszöhidvégút - Gyönök állomás
Műs vasút része. - Az állomás távolsága
12 km.

Hajóösszeköttetés, a község mentén vagy
attól mily távolságra, melyik folyón, hol a hajó
állomás?

Nincs

Van-e posta, távirda, távbeszélő állomása?

Nincs, Műcsöd Gyönökön van.

3. Melyik községi közlekedési utvonathoz
járul hozzá a község?

Törvényhatóság közútak elhelyezésének
feladataihoz évi 500 a. Ft-r.

Községi (közútló) utak hossza?

..... 7 km.

Van-e kövezet-vámszedési joga.

Igen. — Nem.

B) Földművelésügy.

4. Birtokviszonyok. Nagybirtokok (1000 holdon felül) száma és terjedelme tulajdonosok szerint. Középbirtokok száma és terjedelme. (100—1000 hold) Kis és törpebirtokok átlagos kiterjedése. A község gazdasági jellege a lakosság zömének foglalkozása szerint:

Nagybirtok nincsen. Középbirtokok a városi telkek
közébe, mint "közös legelő" is két tulajdonosok
birtokosai 14. h. ha-ra; törpe birtok 3. h. ha-ra.

mező- vagy erdőgazdaság, szőlőművelés, kertészet stb.

5. Művelési rendszer. Van-e nyomásos gazdálkodás. Szervezve van-e a birtokossági tanács?

Igen, Nincs.

Van-e közös legelő? Hány és mily terjedelmű?

Nincs, nagy legelő 241. h. ha-ra.

Van-e külön szervezete (legeltetési társulat)?

Nincs

Van-e legelő-rendtartás?

Van.

Van-e közös erdő? Van-e szervezete?

Nincs.

Erdőgondnokság székhelye és annak távolsága.

Jacknád 30 km.

Van-e hegyközség, hány és mily terjedelmű, (elnevezésük szerint) és melyik borvidékhez tartozik.

Nincs

6. Van-e községi faiskola, mily terjedelmű?

Igen 1400 m².

Be van-e ültetve?

Részben gyümölcs és szeder erdővel.

7. Vizrendező és hasznosító társulat. Annak székhelye. Vannak-e vízhasználatok (malom stb. vagy más ármentesítő intézmények és milyen)?

Az illetékes kultur- vagy folyam mérnökség székhelye:

Egy malom

Székesfehérvár ca 85 km.

8. Állattenyésztési viszonyok. Állatok száma: a tenyészállatok száma,

277 ló, 873 szarvasmarha, 1411 sertés, 1148 juh

uralkodó tenyésztési irány: szarvasmarhánál, bárányoknál, lóknál, magyar és angolul, és sertésnél, juhoknál. Kőrallatorvos székhelye és annak távolsága: Székesfehérvár 7 km.

Ipar és kereskedelem.

9. A község állandó piaca hol van? (helyben vagy mely községben, milyen távol).

Hőgyész 12 km. Gyömrő 5 km.

Hova gravitál a község?

Hőgyész.

Vannak-e a községben vásárok, országos, heti vásárok, hányszor és milyen (kirakó, állatvásár, stb). Kié a vásártartás joga?

Nincs.

Mérték- és hordó-hitelesítő hivatal székhelye:

Mérték-hitelesítő: Székesfehérvár 30 km. Hordó: Gyömrő 5 km.

10. A községbeli kereskedések száma és jellege.

Szatykos üzlet hettő.

Hitel és pénzügyintézetek száma és alaptőkéje (felsorolva).

1.

Szövetkezetek száma és jellege (névszerint).

Iparosok szakma és foglalkozási ágak szerint.

Hordó 3, bognár 1, szarvasmarha 2, borbély 2, szőkecs 2, kőműves 3, olcsó 4, csúszka (föltöltő) 1, borosmester 1, mészáros 1.

Van-e a községben ipartestület?

Nincs.

11. Gyárak, ipartelepek és azok átlagos nagysága (hajtórő és munkáslétszám szerint felsorolva).

Gyömrőn 50 lóerős géppel 3 m mélyen, Péglésüzem 3 m mélyen

Az illetékes iparfelügyelőség székhelye és távolsága:

Székesfehérvár ca 85 km.

Ker. munkásbiztosító pénztár székhelye és távolsága:

Székesfehérvár 30 km.

12. Magánkezelésben álló közművek:

Nincs

Közvilágítás, jéggyár stb.

13. Bányák száma és jellege.

Nincs

Állandó bányatüzem nagysága, hajtórő és munkáslétszám szerint.

14. Háziipar és annak jellege.

Kandúr és szappan szővés-farás, raját készítés

V. Községi vagyon és háztartás.

1. A község tulajdonát képező középületek és helyiségek száma. *Hősi háza, korcsma és két pántház, békai tállal 1,5 helyiséggel.*

Hivatalos célokat szolgáló épületek (jegyzői, orvosi, tanítói lakás: a házak, a lakások és azok lakrészeinek száma).

Jegyzői lakás 3 lakással. -

A körjegyzői, körorvosi lakás, a székhely község vagy a községek közös tulajdona-e (csak székhely községben töltendő ki)?

✓

2. A község tulajdonát alkotó ingatlan vagyon

117 kat. hold szántó és rét, *4 1/2 k. laka*
 legelő, *2* kat. hold erdő,
 egyéb *61 k. laka*

Mennyit kezel házilag, haszonbérileg, kishaszonbérletben?

17 egyet házi használatra

Jegyzők és alkalmazottak földjavadalma (az állások szerint felsorolva). Mily kiterjedésű.

Hősi jegyzőjének adatai 5 k. laka 482 m² házi

Melyek a lakosság hasznára szolgáló ingatlanok (legelő, erdő, kavics, homokbánya stb.)

Legelő:

Községi közüzemek (a község tulajdonában) világító és vízművek stb.

Vízcs

3. Egyéb vagyon és értékek. Hasznos jogok. Községi takarékpénztár. Községi korcsma stb.

Hősi korcsma, vadászati jog

4. A községre kivetett egyenes adók összege:

Földadó *13466* K *10* f. Házadó *1845* K
20 f. Ált. kereseti adó *1113* K *50* f. Társulati adó K f. Vagyon- és jöv. adó *4452* K *13* f.

5. Fel nem sorolt más községi és közjöveldelmek.

✓

VI. Mily feladatok megoldása volna a legszükségesebb a községben?

Fűtési és telefon létesítése. -

A község pecsétjének lenyomata:

[Handwritten signature]
 Községi (kör-) jegyző.